Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА · SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК · UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0807, 4-0237
УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXII. Ч. 117. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 19-го ЧЕРВНЯ (JUNE) 1954. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 117. VOL. LXII.

СКІНЧИЛИСЯ ПЕРЕСЛУХАННЯ В СПОРІ МЕККАРТІ — АРМІЯ

СЕНАТОР ПОТТЕР ПРОПОНУЄ ЗВІЛЬНИТИ ГОЛОВНИХ ДОРАДНИКІВ ПО ОБОХ СТОРОНАХ; ВІН НАТЯКАЄ НА СЛІДСТВО В СПРАВІ МОЖЛИВОЇ КРИВОПРИСЯГИ

Вашингтон. — Переслухання в справі спору між сенатором Джозефом МекКарті та секретарем армії Робертом Т. Стівенсом скінчилися в 36-ім дні, коли закінчено переслухувати сен. МекКарті. Член Сенатської Постійної Слідчої Підкомісії республіканський сенатор Чарлз Е. Поттер заявив, що внаслідок цих переслухань треба б звільнити головних дорадників по обох сторонах, це значить правного дорадника армії Адамса і дорадника МекКарті Роя Кона. У своїй заяві сенатор Поттер сказав, що в зізнаннях свідків обох заінтересованих сторін було багато неправди, і тому судове слідство повинно встановити, хто допустився кривоприсяги. „Зізнання, казав Поттер, були насичені неправдою", і тому цю неправду повинен викрити суд. „На мою думку, твердив Поттер, лава присяглих повинна вирішити, хто свідчив неправду" під час цих різнань. Заява сен. Поттера мала глибоко вразити сен. МекКарті. Переслухання тривали рівно 8 тиж., свідків переслухувано впродовж 36 днів переслухано 32 свідків, під час переслухань сказано 2,000,000 слів, на телевізії записано 7,424 сторінки впродовж 187 годин переслухань. Представники армії до кінця твердили, що сен. МекКарті і його головний дорадник Рой Кон старалися протекції для вояка Дж. Дейвіса Шайна, який перед військовою службою був безплатним дорадником в підкомісії МекКарті. Також і сенатор МекКарті та його дорадник Кон до самого кінця твердили, що армія тримала вояка Шайна як закладника на те, щоб тим способом шантажувати сен. МекКарті та вимусити на ньому, щоб залишив вести слідство в армії, шукаючи там підривних елементів. Заява сенатора Поттера свідчить про те, що він не думає звільняти сен. МекКарті з головства підкомісії, але бажав би обмежити його владу, щоб він не міг сам вести слідства, як це було досі, тільки щоб під час слідства був ще інший сенатор — член підкомісії.

Засуджено чотирьох порторіканських фанатиків

Вашингтон. — Лава присяжних суддів засудила трьох порторіканських фанатиків, визнавши їх винними в тому, що вони напали на Конгрес ЗДА з наміром убивства. Рафаелеві Міранда, Андресові Кордеро і Ірвінгові Родрігез загражує кара по 75 років тюрми за кожний пункт, в якому їх визнано винними. Присяжні не могли ствердити, чи Льоліта Леброн — єдина жінка між підсудними — також винна в тому, що вона стріляла з наміром убивства. Суд визнав її покищо винною в тому, що вона напала на Конгрес з небезпечною зброєю, і тому їй загрожує кара 50 років тюрми. Проголошення висоти кари всім чотирьом обвинуваченим відложено. Підсудні заявляли, що вони не мали наміру вбивати, а хотіли тільки заманіфестувати вимогу признати незалежність Порто-Ріко. Одначе на запити судді, вони зізнали, що їхні стріли могли спричинити смерть осіб, на яких вони стріляли.

Рідня 14,146 вояків незаконно одержувала державну допомогу

Вашингтон. — Команда армії повідомляє, що внаслідок 14-місячних дослідів викрито 14,146 випадків, коли вояки подавали фальшиві заяви на те, щоб їхні батьки або члени родини могли діставати державну допомогу. Таким способом державній скарбниці заощаджено коло 15,000,000 долярів. З перевірених 45,410 вояків майже кожний третій подавав фальшиві заяви, щоб його батьки або члени родини могли діставати допомогу з державних фондів. Всі ці випадки належать до так званої „кляси Q", коли особи, що хочуть діставати державну допомогу, мають довести, що більшу частину коштів на їхнє прожиття дає особа, що служить при війську. В одному випадку під час перевірки стверджено, що „сліпа" мати вояка верталася з кіна, а в іншому, — „спаралізований" батько приїхав додому на ровері. Досі 30 вояків засуджено за фальшиві заяви. Їм визначено кари від звільнення з армії до однорічного ув'язнення.

Американські вояки знову мусять вітати старшин

Вашингтон. — Як заявив шеф штабу армії генерал Метью Б. Ріджвей, введено знову обов'язкове вітання вояками старшин не тільки в військових об'єктах, але на площах і вулицях. Цей обов'язок вояків запроваджений був у 1942, а скасований в 1948 році. Ріджвей зазначив, що вітання старшин поза касарнями зобов'язуватиме від 1 вересня цього року. Вояки мають вітати старшин в кожному часі і на кожному місці, де тільки зустрінуть військову особу старшу від себе ранґою. Виїмки будуть дозволені тільки в поїздах, автобусах, театрах, а також у тих обставинах, коли б вітання старшин було невідповідне.

В АМЕРИЦІ

● **Кардинал Спелман**, прибувши до Ню Йорку з поїздки до Риму, заявив, що сенатор Ралф Флендерс дуже наївний, коли твердить, що стиснення руки сенатора Джозефа МекКарті після промови на зборах Товариства Святого Імени — це те саме, що визнання політичної програми цього сенатора. — Нехай Флендерс напише до мене листа, сказав кардинал, а я йому виясню цю справу.

● **В суботу, 19 червня** на „Курячому й яйцевому фестивалю" в Вайнленді у стейті Ню Джерзі відбудеться коронація „курячої королеви". На фестивалі буде присутній губернатор Роберт Б. Майнер. Гостям подадуть величезний омлет, спечений в ринці завбільшки 40 стіп.

● **Роберт Т. Фоґелер**, бувший в'язень комуністичної Мадярщини, був покликаний до залі, де відбувалися переслухання в справі конфлікту МекКарті — Армія. Сенатор МекКарті назвав його „льояльним американцем", а публіка привітала оваціями. Голова Комісії Мундт заявив, що овації — не є „порушенням" реґуляміну комісії.

● **До Ню Йорку** прибула Джозефа Карузо, яка 29 років жила в Італії, не бачивши свого чоловіка, що жив у стейті Мічіґен. Вона не хотіла залишати своїх батьків, і прибула до ЗДА аж після їхньої смерти. Коли це подружжя зустрілося після 29 років розлуки, одно одному сказало комплімент: — Якже ж ти

ПЕРЕСЛУХАННЯ СКІНЧИЛОСЬ, — ЗА ГОЛОВИ СХОПИЛИСЬ...

У Вашингтоні закінчено переслухання в спорі між сенатором МекКарті і Армією. Промовляючи ще перед закінченням переслухання, сен. МекКарті (зліва) і адвокат Армії Джозеф Н. Велч, кожний приклав руку до голови. Кореспонденти твердять, що за голову схопився і неодин громадянин, — читаючи чи прислухуючись тим переслуханням.

ЗДА ПРОСЯТЬ ДОЗВОЛУ ОБШУКУВАТИ ЧУЖІ КОРАБЛІ

Вашингтон. — Пресовий урядовець державного департаменту, Лінкольн Вайт повідомив пресу, що його департамент просив уряди морських держав про дозвіл переводити ревізії на кораблях, — щоб не допустити до Гватемалі дальшого довозу зброї. Уряди цих держав вивчають американське прохання, і жадна держава ще не дала відповіді в цій справі. Вайт відмовився назвати ті держави, але з іншого джерела знають, що між ними знаходиться Данія та Англія. Урядовець Вайт зазначив, що, мабуть, не треба буде переводити контролі на повному океані на чужих кораблях, бо ЗДА мають інші способи контролювати торгівлю зброєю, але часом може зайти потреба зробити ревізію на чужому кораблі, тому державний департамент просить про дозвіл на це.

ЗДА бачать розв'язку тільки в атомовій війні — твердить Кеннан

Кембрідж, Масс. — Бувший директор плянування в державному департаменті і амбасадор в Москві — Джордж Ф. Кеннан, промовляючи з нагоди закінчення шкільного року в Радкліф каледжі, заявив, що він з болем серця спостерігає, як у ЗДА зростає переконання, що немає жадної іншої розв'язки непорозумінь між Сходом і Заходом, як тільки в атомовій війні. Ф. Кеннан заявив, що він ніколи не був і не є панікером, але мусить ствердити, що від довшого часу є свідком того, як зникають надії на можливість осягнути мирними засобами якийсь поступ в розв'язці конфлікту між Сходом і Заходом. Я бачу багато людей в цій країні — сказав Кеннан — які приходять до висновку, що кінець цьому конфліктові може покласти тільки атомова війна.

ПРОТИАМЕРИКАНСЬКА НАГІНКА В СССР

Ню Йорк. — „Совєтська преса, підсилюючи „кампанію пильности", проголошує майже щоденно нові повідомлення про арештування „вишколених Америкою шпигунів" — від України аж по Західній Сибір", — пише щоденник „Ню Йорк Ворлд Телеґрам енд Сан". В кожному такому випадку совєтська преса використовує нагоду, щоб закликати совєтських громадян „збільшувати пильність у відношенні до ворогів, що їх перепачковують до Совєтського Союзу". Не минає дня, щоб совєтська преса не накидалася на З'єдинені Держави, загострюючи протиамериканську кампанію, — пише американський часопис.

ЩЕ ОДНА КАРИКАТУРА НА САМОСТІЙНИКІВ

Мюнхен. — Число 14, московського сатиричного журналу „Крокодил" (видання газети „Правда") з 20 травня ц. р., передруковує карикатуру В. Гливенка, вміщену в київському журналі „Червоний перець". Карикатура має заголовок: „Самостійники". Гумористові забажалося зіграти калямбур на популярному назвиську З'єдинених Держав Америки — „Дядько Сем." (За совєтською термінологією — „Дядя Сам"). — Моттом до карикатури є такі слова: „Зацілілі українські буржуазні націоналісти, так звані самостійники, нині перебувають на утриманні реакційних кіл ЗДА". Малюнок зображує „Дядька Сема" в смугастих штанях біля сейфа з двома мішками золотих долярів. На одному мішку написано — „на шпигунство", на другому — „на диверсії". Коло ніг „Дядька Сема" припадають у вигляді жебраків і волоцюг з пляшками в кишені якісь істоти, що, згідно з позбавленим будь-якого гумору задумом карикатуриста, мали б персоніфікувати отих самих САМостійників. Подерта й полатана одіж, побиті і перев'язані голови скоріше, щоправда, нагадують „щасливих" українців, „возз'єднаних" із „старшим російським братом" в комуністичному „раю". Як видно, мистцеві зовсім недалеко треба йти за відповідними прототипами — моделями. Один з персонажів тримає синьо-жовтий прапор з тризубом (фарби покладено дуже докладно) і з міною прохача простягає руку за монетою. „Дядько Сем" поглядає згори. Лівою рукою уперся він в бік, а правою дістає з камізельки золоту монету. При найбільших зусиллях з карикатури не можна видобути ніяких гумористичних роздумувань. Зате цілком очевидно проглядає такий висновок: „Дуже, мабуть, дошкуляють ті зацілілі самостійники московським окупантам, що аж не знати яке пишне свято „вічної дружби" доводиться захмарювати такими частими згадками про них у зв'язку з „дядьком Семом". Для української еміграції в ЗДА і Канаді, для її творчих зусиль — це найліпше признання. Це разом з тим продушина, крізь яку просмикується й живиться надія наших братів на рідних землях, мовляв: „значить не все ще втрачено і ярмо наше не довічне, коли за цю справу визволення береться „дядько Сем", що розчавив потвору німецького мілітаризму й людоненависництва". (микос)

Англія і Франція рішились продовжувати переговори в Женеві

Женева. — Комуністичні заяви на останньому пленарному засіданні Женевської конференції, про які ми повідомили вже вчора, зробили враження на англійських і французьких делеґатах, що Москва і Пейпінґ рішили змінити своє становище і погодитись на замирення на індо-китайському фронті на таких умовах, які були б сприйнятливі для Заходу. Хоч з кіл американської делеґації заявляють, що, після докладної аналізи комуністичних заяв про відокремлення проблеми Ллосу і Камбоджі від проблеми В'єтнаму, по суті комуністи далі стоять на свому становищі напр. щодо питання надзірної комісії, яка мала б стежити за перемир'ям і щодо відкликання всіх чужинецьких військ, — проте англійці й французи рішили, що не можна покидати конференції, поки не вияснилось, чи нові комуністичні пропозиції є тільки маневром, чи дійсною зміною фронту. Загально вважають, що на зміну становища комуністів — вплинули дві події, з якими вони раніше не рахувалися, а це: — 1. вірвання терпцю альянтів і зірвання ними переговорів про Корею та 2. проголошення англо-американської конференції у Вашинґтоні на день 25 червня ц. р. Комуністи в останній хвилині хочуть вплинути на Англію, щоб вона не в'язалась цілком з З'єдиненими державами на протикомуністичному фронті. Вказує на це так само оприлюднення комуністами рішення відкрити амбасаду Комуністичного Китаю в Лондоні для „тісніших приязних взаємин" з Великою Британією. Димісіонований міністер закордонних справ Франції Бідо, вернувся з Парижу до Женеви, далі заступаючи Францію до часу призначення його наступника.

Криза уряду у В'єтнамі

Сайґон. — Одночасно з кризою уряду у Франції, наступила криза уряду в найбільшій з трьох держав Індо-Китаю, В'єтнамі. Прем'єр Буу Лок подався до димісії, заявивши, що його місія скінчена з моментом закінчення переговорів з французьким урядом про надання В'єтнамові повної самостійности. Насправді, урядові Буу Лока закидали брак популярности та поваги, наслідком чого занепав бойовий дух у в'єтнамській армії і не вдалася мобілізація. Бао Даї доручив творити новий уряд католицькому націоналістові Нґо Дінґ Діємові, що мав би перевести консолідацію всіх антикомуністичних елементів у В'єтнамі. З Сайґону відлетів до Парижу генерал Елі, головний командувач військ, щоб звітувати про воєнну й політичну ситуацію в Індо-Китаї.

В. І. Свистун гостював у Хрущова

Як подає московська преса, голова канадійського „проґресивного" товариства культурного зв'язку з УССР — В. І. Свистун, що два місяці гостював на ласкавому хлібі в Совєтському Союзі, „удостоївся" особистого побачення з самим Нікітою Хрущовим. В розмові з найбільшим комуністичним „босом" В. Свистун дуже дякував за прийняття і розповів про свої приголомшуючі враження з поїздки до Києва, Запоріжжя, Донбасу, по містах Західньої України і до своїх рідних у Тернопільській області. Нікіта Хрущов просив його „передати добрі побажання всім українцям Канади".

Якби всяке побажання справджувалось, що сталося б справді з Хрущовим після тих „добрих" побажань, що їх адресують на його ім'я українці Канади?

МОСКОВСЬКА ЛАПКА НА „БУРЖУАЗНИХ НАЦІОНАЛІСТІВ"

Фотокопія карикатури з видаваної в Києві московською мовою комуністичної „Правди України", в якій представлено нібито „переляк буржуазних націоналістів" перед святкуванням 300-річчя „возз'єднання". В комуністичній пресі тепер щораз більше подібної пропаґанди, хоч раніше майже цілком промовчувано українську визвольну боротьбу, не згадуючи про неї навіть лайкою. Вияснення до цієї карикатури були подані у „Свободі" з 17 червня ц. р.

МЕНДЕС-ФРАНС — НОВИЙ ПРЕМ'ЄР ФРАНЦІЇ

ЗАЯВЛЯЄ, ЩО ДО МІСЯЦЯ ЗРОБИТЬ МИР, АБО ДИМІСІОНУЄ. — ОБІЦЯЄ ПРЕД'ЯВИТИ ІНШИЙ ПЛЯН НА МІСЦЕ ПАКТУ ОБОРОННОЇ СПІЛЬНОТИ. — КОМУНІСТИ ГОЛОСУВАЛИ НА НОВОГО ПРЕМ'ЄРА

Париж. — Десиґнований президентом Коті кандидат на нового прем'єра, лідер радикальної партії, П'єр Мендес-Франс, дістав великою і несподіваною більшістю 419 голосів проти 154 згоду французького парляменту на предложену ним програму. У своїй промові він заявив, що прийме уряд прем'єра тільки тоді, коли дістане найменше 314 голосів за свою кандидатуру, з виключенням голосів комуністів, бо він мовляв, хоче спіратися на тих, які „мали і мають довір'я до наших вояків". Злегковаживши собі виразну образу, комуністи, які мають у французькому парляменті 96 мандатів на 627 всіх послів парляменту, голосували за ним, склавши, устами свого речника, заяву, що вони відступають від свого принципу голосувати тільки за власним комуністичним кандидатом, бо — мовляв — вони рішили були підтримати кожного, хто буде за негайним миром в Індо-Китаї і проти західнього пакту Оборонної Спільноти. Мендес Франс заявив, що він буде намагатися передусім осягнути мир на індо-китайському фронті, але не прийме умов, які були б „незгідні з французькими життьовими інтересами". Франція, мовляв, залишиться надалі на Сході. Коли до 20 липня ц. р. новому урядові не вдасться добитись перемир'я в Індо-Китаї, то він подасться до димісії. Водночас Мендес Франс заповів, що він представить парляментові новий плян, замість існуючого західньо-европейського пакту оборонної спільноти, такий плян, який взяв би під увагу також включення Німеччини в европейську спільноту. Новий прем'єр Франції не назвав ще ніодного призвища, хто належатиме до його кабінету, зазначив тільки, що буде старатися взяти до кабінету „найздібніших людей", відступаючи від звичаю поділу міністерських портфелів поміж партії. Все ж, за голосами паризької преси, новий французький уряд матиме характер центро-лівого уряду. Вказує на це факт, що за ним голосували і комуністи і соціялісти, які досі до всіх французьких повоєнних урядів стояли в „принциповій" опозиції.

Вашинґтонська конференція турбує Францію

Париж. — Проголошення конференції у Вашинґтоні з участю прем'єра Черчила і міністра закордонних справ Ідена схвилювало французькі політичні кола. Впливовий щоденник „Ле Монд" бідкається над „постійним занепадом наших впливів у світових справах". Французькі часописи пригадують, що рік тому, коли після заповідження конференції на Бермудах вибухла була у Франції криза уряду, то ту конференцію відклали, поки у Франції прийшов до влади уряд Ляніеля. Тепер, мовляв, ніхто й не подумає про конечність участи Франції у нарадах між З'єдиненими Державами й Англією. Французькі політичні кола вважають іронією, що у Вашинґтоні найважливішим предметом нарад буде Індо-Китай і потреба боронити його, коли Франція, що її не буде на конференції, несе протягом 8 років весь тягар індо-китайської війни. Будуть вирішуватись також інші справи, які безпосередньо стосуються Франції, як, наприклад, німецький правно-політичний стан і німецька активна участь в обороні Заходу — без вислухування авторитетного голосу Франції.

Гелікоптери — засіб комунікації у Лондоні

Лондон. — Лондон, як перше місто у світі, вводить гелікоптери як „повітряну таксівку", на шляху між лондонським летовищем і центром міста, що його творить трикутник: Бюкінґгемський палац, будинок парляменту і залізнича стація Ватерло. Квиток буде спершу дуже дорогий — $4,20 (автобусовий квиток на ту саму туру коштує лише 70 цт.). Зате переїзд гелікоптером триватиме 22 хвилини, а автобусом триває поверх годину. Гелікоптери летітимуть на висоті 500 стіп над рікою Темзою. До цієї служби вживатимуть будований в Англії американський тип гелікоптерів „Сікорскі С-55".

ЗДА признали італійському промислові 20,000,000 долярів

Рим. — З'єдинені Держави признали $20,000,000 для піддержання італійського промислу на півдні країни і на італійських островах. Про це рішення Адміністрації Закордонних Операцій, що її головою є Гарольд Стассен, повідомила американська амбасадорка Клер Лус італійського прем'єра Шельбу. Ця допомога має бути зужита на створення позичкового фонду, що підпомагав би розвивати існуючі промислові заклади і творити нові, переважно дрібні, в найбіднішій південній частині Італії.

В СВІТІ

● **Камаль-ель-Маляк**, який знайшов „соняшний корабель смерти" фараона Хеопса, і д-р Закарія Гонайм, який відкрив незакінчену піраміду з часів третьої династії фараонів, приїдуть до З'єдинених Держав як представники єгипетського уряду на відкриття єгипетського туристичного бюра. Єгипетський уряд сподівається, що останні археологічні знахідки пожвавлять американський туристичний рух до Єгипту.

● **Китайські комуністи** призналися, що це вони схопили британську моторову яхту „Елінор" разом із 9 моряками недалеко Гонґ Конґу. Цією яхтою виїздили вільні від служби британські моряки на прогулянки по морю. Комуністи твердять, що цей „підозрілий кораблик" сам наблизився до китайського берега. Яхта і моряки зникли були 1 червня ц. р.

● **СССР і Ізраїль** погодилися на те, щоб свої представництва піднести до ступеня амбасад. Коли пригадати, що ще недавно Кремль зірвав був дипломатичні взаємини з Ізраїлем, то ця остання постанова у відновлених зв'язках означає бажання протидіяти загальній опінії, що СССР плекає антисемітизм.

● **„Щасливі й заможні"** совєтські громадяни „перевиконали" розписану совєтським урядом внутрішню 4-мільйонову позичку. Вони „добровільно" склали на $373,007,750 більше, як цього хотів уряд, — фантазує офіційний совєтський комунікат. В СССР, як відомо, всі такі державні „позички" переходять гладко і при „великому ентузіязмі" підсовєтських невільників, які всі є на державній службі, бо інших варстатів праці там нема, і де поголовно кожному стягають з платні згори визначену суму, не питаючи згоди.

● **У Західній Німеччині** відбулися маніфестації з нагоди перших роковин протикомуністичного повстання у Східньому Берліні. Маніфестації мали характер протисовєтських демонстрацій вздовж кордону між Західньою і Східньою Німеччиною.

● **Єлисавета II** відкрила кінні перегони в Аско, при чому разом із своїм чоловіком, князем Единбурґу, об'їхала довкола перегонового майдану у відкритому візку. Князь Единбурґу був цим разом одягнений у довгий чорний сурдут, з хризантемою і в ясному циліндрі.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday Issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СОЮЗНИК У ГОСТЯХ

Президент Айзенгавер запросив у гості до Білого Дому британського прем'єра Черчила. Він прибуде до Вашингтону десь біля 25 червня разом з Іденом, британським міністром закордонних справ. Проголошено, що це буде неформальна зустріч. Отже радше „нормальні відвідини", як водиться між старими знайомими і приятелями, ніж офіціяльні наради з виготовленою наперед програмою, ухвалами й резолюціями. Такий спосіб обговорювання навіть і найважливіших проблем відповідає якнайкраще англійській вдачі, бо дає змогу в легкій атмосфері краще відчути, що в другого на думці. Відчуття і зрозуміння не мусить, одначе, зараз зобов'язувати. В Англії це дуже важливе, бо про такі речі треба зараз звітувати у парляменті. В даному випадку Черчила та Ідена будуть, можливо, інтерпелювати ще перед виїздом ті посли Партії Праці, що найбільше насторожені проти Америки та побоюються, щоб вона не пхнула Англію до війни з Совєтами. Проте, не зважаючи на неформальність нарад, немає сумніву, що зустріч чвірки — Айзенгавер і Черчил та Доллес і Іден — це не тільки „нормальні відвідини", але конференція першорядної ваги, куди важливіша від тої, що докінчує свої безуспішні наради в Женеві.

Останніми тижнями писали в пресі навіть про „повний розкол" в американсько-англійських відносинах. Такого не було й нема. Але існують цілком певно серйозні розходження між ЗДА і Британією в підході до найважливіших політичних проблем теперішньої доби, зв'язаних з агресивним комунізмом та імперіялістичним наступом Москви. Ці питання такі трудні, що їх розв'язка — як писав недавно Генрі Чемберлен — уже понад сили 79-літньому Черчилові. Чи так дійсно є, виявиться під час вашингтонської зустрічі, а властиво по ній, коли треба буде Британії повзяти рішучі кроки в справі рятування Південно-Східньої Азії від комуністичного заливу, чи теж посилити протикомуністичну оборону в Европі.

В Америці добре розуміють важке положення Англії, яка мусить оглядатися і на З'єдинені Держави, і на континентальну Европу, і на Британський Комонвелт. Грати в такому положенні першу ролю у світовій політиці дуже важко. Сьогодні Британія не має навіть фінансів, потрібних для такої ролі, але й резиґнувати з неї важко. Світове замирення та світова торгівля допомогли Англії вдержатися далі на цьому передовому становищі, та як до цього миру і торгівлі дійти, не уступаючи на кожному кроці совєтській агресії? Англія пробувала досі уступати, визнаючи, наприклад, червоний Китай. Вона погодилася з фактом перемоги комуністів у цій країні, ліквідуючи цілковито Чіянг Кай-шека та всякі надії, щоб китайські націоналісти могли у відповідний момент захопити з Формози китайський континент і повалити червону владу. З'єдинені Держави так не думають. Американські генерали, як от ген. Джеймс Ван Фліт, виразно заявляється за тим, щоб вживати вже тепер націоналістичні китайські війська на Формозі для наїзду на континентальний Китай, і то без огляду на те, що станеться з Індо-Китаєм, себто навіть тоді, коли б там прийшло до замирення.

Британія завалила разом з Францією „об'єднану акцію" в справі Індо-Китаю, яку пропонував Доллес. Обидві ці демократії поставились неґативно і до „політики визволення" республіканської адміністрації, побоюючись, що це призведе до світової війни. Крім цього є цілий ряд інших проблем, в Азії та Европі, включно з колоніяльною проблемою, щодо яких нема згоди між Вашинґтоном і Лондоном, Деякі з тих проблем неможливо полагодити в такий спосіб, щоб в обидвох країнах думали і діяли однаково. Тому йде про те, щоб хоч в основних справах дійшло до порозуміння, бо коли б так не сталося, то це означало б практично кінець американсько-британської спілки і дружби в політичному розумінні, що було б трагічне. На Францію та Італію важко рахувати, зокрема в теперішніх обставинах. Отже залишається Америка та Британія з своїм Комонвелтом. Коли б навіть у цій природній спілці не прийшло до порозуміння щодо основних політичних проблем у світі, тоді Кремль мав би вже відкрите поле для підбою цілого світу.

Ці речі розумів Черчил краще від інших, коли був при владі й, прибувши в 1946 році до Америки, апелював у своїй промові в Фултон, Мізурі, „до братніх асоціяцій народів, що говорять по-англійськи".

Випадок чи саботаж?

Попалений і подіравлений літаконосець „Беннінґтон" затягнули на початку червня до бруклинського доку в Ню Йорку, де його — як повідомляють — за два - три місяці відремонтують. На тому велетні, що має 41,000 тонн посмности, стався був 27 травня вибух, в якому згинуло 82 особи й попарено близько 200. Автоматично насунулось питання: комуністичний саботаж? Цей здогад був скріплений фактами численних попередніх саботажів на англійських воєнних кораблях упродовж останніх двох років, при чому знову таки найбільше заторкнені були літаконосці. Очевидно, в кожному окремому випадку переведено докладне слідство. У випадку „Беннінґтона" воно ще не закінчене й висліди не проголошені. Проте вже відомо, що морські офіціяльні чинники схиляються радше до припущення, що це був нещасливий випадок. Найсумніше в отих катастрофах те, що надзвичайно важко ствердити правду, яка була б понад усі сумніви. Отож сумнів залишається надалі: невже це дійсно тільки нещасливий випадок? І чи не забагато трапляється таких нещасливих випадків, і то з такими морськими одиницями, які коштують мільйони долярів і займають найвищі позиції в реєстрі збройної сили Заходу?!

Вибух на „Беннінґтоні" стався саме тоді, коли з нього знімалися літаки. У тому часі корабель перебуває в стані найвищої напруги. Метавки, що „викидають" в повітря літаки з помосту корабля, корабельні вінди, комунікаційні й інформаційні засоби знаходяться в повному русі ,а разом з тим існує найбільша небезпека, що десь спалахне вогонь і спричинить вибух. Вказують на це оборонці теорії випадковости. Очевидно, кажуть вони, засоби обережности зменшують риск, але вони ніколи не всилі цілком усунути його. Літаконосець — це плаваюче летовище, на якому розміщаються 100 літаків і 3,000 моряків. Це найбільш скомплікований корабель з усіх типів і видів корабля, при чому згадана метавка ,встановлена на „Беннінґтоні" близько дзюба — це надзвичайно складна машина, що розпоряджає величезною силою. Всередині такого корабля є бочки з сотнями тисяч ґальонів ґазоліни та оливи і цілі маґазини бомб і амуніції. Коли кажуть ,що літаконосець — це летовище, то треба розуміти під цим не тільки саму площу осідання („приземлені" літаки звозиться віндами на нижчий поміст, або до ґанґару), а й ремонтні варстати, де при ацетиленових лямпах відбувається праця споювання, перетоплювання і ін. Це, крім того, величезна ґазолінова стація для наповнювання машин пальним. Поруч із цим іде навантажування літаків бомбами й вибуховими матеріялами. Образово: корабель завжди неначе на вулькані. Моменти осідання і відлету літаків, коли корабель стрясається, особливо небезпечні, не кажучи вже про вічну загрозу, що будь - котрий літак, осідаючи ,може розбитись і спричинити пожежу. При великій кількості зманазинованої й порозливаної ґазоліни, катастрофа одного літака загрожує загальним нещастям. Ясно, що така обставина збільшує шанси злобного саботажу ,що його перевести розмірно легко.

Однак американські морські авторитети запевняють, що в морському корпусі комуністів та їхніх симпатиків немає, а з-поза нього дістатись на літаконосець — річ виключена. Вони покликаються на факт, що вибух на літаконосці „Лейт" у Бостоні в жовтні минулого року ,коли згинуло 37 осіб залоги, був спричинений гидравлічною системою „метавки". Після вибуху на „Беннінґтоні" весь зацілілий загал моряків, включно з легко раненими, здисципліновано, без познак паніки й тому з великим успіхом гасили пожежу на кораблі та, наражаючи своє життя на небезпеку, перешкоджали поширенню нещастя .Це вказує на високу мораль залоги ,серед якої не було б місця для саботажистів.

Інакше ділялось на англійських воєнних кораблях. Із них „Ігл" 36,800-тонновий корабель, мав аж 4 „випадки" від жовтня 1953 до 1954 року: пошкоджувано в них електронічну перекладницю, гармати, телефонічні сполуки і навіґаційні прилади. Подібні „інциденти" трапились і на літаконосцях „Глорі", „Ворріср", „Овшен" і „Індіфатіґейл". Ведене адміністрацією і слідчими органами слідство виявляло за кожним разом що це дійсно були акти саботажу, але не аґентурно - комуністичного, а збоку озлоблених одиниць - моряків в зв'язку з покаранням їх за якісь провини, чи персональної злоби до когось. Стверджено при тій нагоді, що загал англійського морячтва скаржиться на погане приміщення ,низьку платню, кепські харчі і взагалі невідповідні умовини, багато гірші від тих, що є в американській фльоті. Тому британська влада буцімто рішила поліпшити ті умовини для своїх моряків.

„Ю-С енд Ворлд Ріпорт", один із найкраще поінформованих американських журналістів, подаючи за офіційними джерелами ці факти й арґументи, все ж від себе додає нотки сумніву: „Забагато „випадків" на морі" — беручи слово „випадків" у лапки. Це є добре ,що військові англійські й американські чинники все таки рахуються з можливістю ворожих комуністичних саботажів. Бо це — перша передумова: берегтися саботажників і поборювати їх. Але найкраще було б таки знищити головне джерело всіх комуністичних п'ятих колон і насланих, чи замовлених саботажистів.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Зенон Стефанів

Воєнно-економічний потенціял світу

Вирішальною ознакою історії середини 20 століття є поділ світу на два непримиренні ворожі табори. Під тим кутом наростають великі ідеологічні зрушення, що мусять довести до кінцевої фази кризи світової політики. Західній світ, що його доля лежить в руках З'єдинених Держав, найпотужнішої країни світу — приходить вже до остаточного переконання, що всякі спроби заспокоїти червоний фашизм нічого не дають. Комуністичного поліпа, що всадовився на організмі людства, можна усунути тільки радикальною операцією, а не дипломатичними забігами. Аж після такої операції можливо буде встановити мир в світі, а не буде його доти, доки на великому обширі від Ельби до Пацифіку пануватиме совєтське безправ'я і варварство. Тільки від свободи може зачатися розвиток і добробут людства, а не від концтаборів і в'язниць. Тим то мільйони уярмлених людей поза залізною заслоною, в тому числі й український народ, хоча й свідомі страхіть майбутньої війни, пов'язують з нею свої надії.

В аспекті теперішнього розвитку холодної війни, а також останніх подій в Індо-Китаї, завданням цієї статті є представити в загальному нарисі, якими ресурсами розпоряджали б на випадок нової світової війни країни західнього і східнього бльоків.

Під поняттям воєнно - економічного потенціялу розуміємо всі сили і засоби, що мають бути вжиті на опорядження та забезпечення країни на випадок війни. Сюди входять такі фактори, як: людські резерви, енерґетичні джерела, сировина враз із харчовими і кормовими середниками, промислова потужність і продукція, суходільні, водні і повітряні перевозові засоби, фінансова спроможність ,стан наукових дослідів тощо. При цьому треба додати, що найголовнішим чинником у воєнній економіці ,поза матеріяльними засобами, залишається таки людина зо своїм духом, моральним станом і снагою без різниці — чи буде вона займати керівне становище, чи буде звичайним робітником, сільським господарем, або вояком на фронтовій лінії.

Коли брати в першу чергу до уваги людський резервуар обох розділених частин світу, то відразу видно велику перевагу Заходу. Всі західні країни мають разом населення коло 1,300 мільйонів, в тому числі ЗДА — 160 млн. і Західня Европа — 280 млн. Совєтський Союз враз із сателітами, включаючи й Китай ,має в своїй домінації приблизно 800 млн. населення. При цьому треба відмітити, що держави західнього бльоку, крім кількісної переваги ,посідають вищий життєвий рівень і багато догідніші умовини праці, що матиме велике значення у видатності економіки війни.

Відомо, що різнородні стратеґічні сировини, а найважливіша серед них нафта, а також індустріяльні споруди розміщені в різних сторонах світу. Тому під час війни першорядне значення мають шляхи, сполучення і транспортові середники — залізниці, літаки ,автомобілі, річкові судна, при чому на першому місці стоять, з огляду на великі віддалення — корабельний перевіз морським шляхом .

В теперішню пору вільні країни розпоряджають 85 мільйонами брутто - тонн корабельної місткости, з чого третина припадає на ЗДА. Корабельна місткість совєтського бльоку становить всього 5,500,000 брутто - тонн. При цьому слід додати, що більше ніж половина споруджуваних тепер кораблів далекого плавання, коло 3.5 млн. брутто - тонн припадає на наливні судна ,призначені для транспортації нафти.

Безсумнівна перевага західнього світу лежить в суходільному комунікаційному господарстві. Це відноситься в першій мірі до ЗДА і Західньої Европи, де знаменито розбудована мережа сполучень — залізниці та автостради і де є наймодерніші комунікаційні засоби. В 1953 році було на бігу в цілому світі 766 млн. автомашин, з чого припадало на всі країни східнього бльоку, враз із Совєтським Союзом тільки 2.1 млн., натомість 52.3 млн. на самі лише ЗДА. В Совєтському Союзі особливо недомагає залізнича ділянка, поминаючи незадовільний стан і густість битих шляхів. Совєтським залізницям не вистачає опорядження льокомотивами та іншим реманентом, а що найголовніше бракує справної адміністрації.

Найбільш важливим елементом воєнного потенціялу є безумовно нафта, як першорядна рушійна сила. ЗДА займають центральне становище в світовій продукції нафти, на другому місці стоять арабські країни і Венесуеля. ЗДА продукують річно коло 400 млн. тонн, тобто половину всієї світової продукції нафти, тоді як на країни совєтського бльоку припадає тільки 12 частина, себто призлизно 50 млн. тонн.

Поруч нафти та земного газу, необхідним енерґетичним чинником є вугілля. Річний видобуток вугілля західніх країн становить понад 1,300 млн. тонн, з чого ЗДА продукують приблизно 550 млн. тонн, а Совєтський Союз враз із сателітами досягає продукційної спроможности до 370 млн. тонн річно.

Витворювання і опановання електричної енергії, носіями якої є нафта, земний газ, вугілля і водна сила, мають дуже велике значення у виробничій справності воєнної індустрії. Електрівні ЗДА виробляють річно 450 мільярдів кіловатів, Західня Европа — 250 млрд., в противагу тому Совєтський Союз витворює тільки коло 120 млрд. кіловатів.

Домінантне місце у воєнній економіці займає виробнича потужність продукції сталі. Продукція сталі в 1953 році становила в ЗДА 120 млн. тонн, в Західній Европі — понад 80 млн. тонн, тоді як виробництво сталі в Совєтському Союзі і сателітах не переступило 40 млн. тонн. Це саме відноситься до продукії алюмінію, необхідного в будові літаків, — ЗДА — 1.4 млн. тонн., Совєтський Союз — 300 тисяч тонн.

Велика перевага Заходу виступає безперечно в посіданні інших стратеґічних копалин. Є це манґан, мідь, цина, цинк і оливо, як також металі ,потрібні до домішки та гартування сталі: хром, нікель ,ванадій і вольфрам.

Великим недомаганням совєтського промислу є брак природньої ґуми, яку постачає переважно Південна Азія. Синтетичні виробні не можуть виповнити усього запотребування воєнної промисловости.

Далі треба підкреслити, що совєтські перетворюючі індустріяльні споруди стоять далеко позаду західніх країн. ЗДА, як і Західня Европа із першорядною машинобудівельною індустрією, а в першій мірі з автомобільним і корабельним виробництвом — займають безсумнівне переможне становище в теперішньому часі ,не враховуючи майбутніх індустріяльних спроможностей на випадок війни. В теперішню пору продукційна спроможність американського оборонного промислу становить річно найменше 15 тисяч літаків різного типу і таку ж кількість танків. Совєтський Союз може випродукувати при великій напрузі не більше як 12 тисяч літаків, переважно ловецьких нищильників та 8 тис. танків.

Як видно із вище наведених фактів, у світовому воєнно - економічному потенціялі мають безсумнівну перевагу країни західнього світу своїми людськими і матеріяльними ресурсами.

Покищо це є потенціяльна сила, що одначе на випадок спровокованої війни завдасть нищівного удару аґресорові. Оскільки ж прийде до нової світової війни, Совєтський Союз, поза початковими можливими успіхами, її не виграє. Ця війна буде кінцем панування божевільних деґенератів, що сидять у Кремлі.

М. Дворян

Менше слів, більше діла!

Наукове Т-во ім. Шевченка в Ню Йорку створило Комісію Енциклопедій (К Е) під керівництвом проф. Івана Верб'яного. Завдання цієї комісії — переглянути американські енциклопедії і словники, прослідити їхні ukrainica, опрацювати їх та подбати, щоб видавці у найближчих виданнях подали вірні відомості про Україну і доповнили недостачі.

Намічене завдання велетенське, коли взяти під увагу велику кількість американських видань наукового й інформаційного характеру. Є тут ґрандіозні многотомові енциклопедії ,але є й невеликі популярні видання для широкого загалу. Величезне значення мають шкільні енциклопедії, призначені для шкільної молоді,вчителів та батьків, як, напр., розкішна Compton's Pictured Encyclopedia and Fact-Index.

Нам важливо ,щоб джерела, на яких американська молодь формує свій світогляд, подавали якнайдокладніші і правдиві відомості про Україну. Проте треба звернути на них спеціяльну увагу і їхні ukrainica солідно опрацювати.

До виконання цієї праці потрібні співробітники. Хто повинен голоситись до праці в Комісії Енциклопедії? На мою думку, зобов'язані негайно зголоситись всі українські інтеліґенти — священики і вчителі, адвокати й інженери, кооператори і організатори та члени всяких організацій. До цієї важливої, хоч важкої і безплатної роботи треба б втягнути старших людей і молодь, словом усіх, кому ще не затьмарила думок і не приспала сумління погоня за доляром.

Я вже півроку працюю в Комісії Енциклопедії у переконанні, що як не тисячі, то бодай сотні допомагають Комісії виконати велике діло. Але гірко розчарувався.

Кілька днів тому одержав від шановного Голови Комісії листа, в якому він пише: „Якби КЕ мала ще 2-3 солідних співробітників, то її праця була б вже пішла далеко-далеко вперед. На жаль, багато голоситься, і на зголошенні кінчиться".

Чи аж до того ми докотились, що не знайдеться у нас двох - трьох солідних працівників, які б віддали безплатно 1-2 години на тиждень для великої, хоч позірно дрібної ,справи?

Вільний світ чекає і домагається правдивих відомостей про Україну. А хто ж їх повинен дати, як ми не дамо? Може знов відступимо цей обов'язок „старшим братам"? Вони нас певно виручать і скажуть ,як казали, що „Києв — мать городов русских", „Володимир Великий охристив — Росію", а „Львів — це польські ґруди!"

АВСТРАЛІЯ ЗА САМОВИЗНАЧЕННЯ НАРОДІВ

Сідней, Австралія. — Як повідомляє „Вільна Думка" з Австралії, федеральний сенатор і міністер торгівлі О. Суліван, на зборах Ліберальної Партії, відповідаючи на запит д-ра К. Білинського, заявив: „Австралійський уряд стоїть на становищі самовизначення кожного народу, навіть найменшого, і в слушний момент готовий піддержати справу відновлення української держави". Запит д-ра К. Білинського звучав так. „Чи Австралія, на випадок переможного закінчення неминучої третьої світової війни, під час укладання мирового договору підтримає справу створення української незалежної і соборної держави. Чи, може, станеться так само, як під час укладання Версальського договору по першій світовій війні, коли боротьбу українського народу за свою державність збуто мовчанкою?"

Дарія Ярославська

НА ШПИЛЬ

(Із збірки: „Промінь чужого життя")

(5)

— Де Юлій? — питає головна робітниця, що нарешті тепер у відділі. З експедиції телефонують, щоб негайно прислати пачки.

— Теж „панич з університету", і сидить при такій праці! — воркоче Линда і вдоволено чекає, що тепер буде.

— Юлій! — кличуть — Юлій!

Робота не сміє чекати, про це всім відомо, але Юлія нема. Візочок стоїть поруч дверей.

— Джіно і Мінодоро, навантажте возик! — каже головна робітниця.

Джіна ніяк не може взяти пачки в руки, а коли її нарешті вже тримає, дуже довго несе до возика. Телефон з експедиції принаглює. Додині руки тремтять. Що ця рука може намалювати, коли мусить двигати? — питає вона себе. Тихенько підкрадається втома і охоплює голову. Зміню працю — думає і далі носить пачки. Юлій з'являється знову, але замість відібрати від них пачки, дивиться і всміхається.

— Це твоя праця! — вибухає Джіна. — В мене нема охоти робити за тебе!

— Я хворий! — заявляє Юлій.

Дода знову стоїть поруч машини. Її руки легко тремтять. Рисунок, що вона його від ранку мала в своїх думках, затрачує свою виразність, кольори бліднуть. Нарешті все зникає з пам'яті.

В обідню пору накреслю його — думає вона і лякається, щоб цікава думка не зникла зовсім. — Але де тут знайти кусень чистого паперу?

У „кафетерії", що по другій стороні вулиці, грає радіо, каса вибиває суму грошей. За столиками повно білих одностроїв їх фабрики і сірих сусідньої. Дода ховає під столом папір, у який завивають марлю і креслить-креслить. Сірі однострої за її столиком зайняті розмовою, не зважають на неї. Думка вкочується на творчий шлях і від того відразу стає легко на душі. — Так, ще трохи, ще це і . . .

— Хочеш бачити світлини?

Це Ена стоїть поруч її крісла і прихильно всміхається. Сірі однострої саме встають і вона розгортає перед Додою світлини чужих їй людей і дає до кожної пояснення. Дода каже — чудесні, бо Ена на те чекає і ладна розплакатися. Ліва рука поконано складає під столом папір, але права, настроєна більш оптимістично, ще надійно стискає олівець. Але вказівка годинника безупину суне до кінця перерви.

Знову машина до краяння вати, Юлій із своїм скрипливим возиком і обличчя робітниць. Але тепер уже чола блищать, з очей проглядає втома. Електричний годинник на передній стіні залі, це предмет їх найбільшого зацікавлення.

— Я така втомлена! — зідхає стара Линда.

— Господи! Який цей день довгий! — скаржиться Ена.

День, цей дар Божий, що проминає і ніколи не повертається ,видається їм задовгий. Позіхають щораз частіше і щораз довше. Дода намагається думати про виставку своїх образів, але тепер це не приносить їй радости, не підсилює доброго настрою. Машина жужить, сонність і втома степенуються з години на годину. Образ, що його досі мала в думках, ввижається їй, як хаос кольорів і тільки на тому тлі тут, чи там вискакує якийсь деталь: стіна дому, галузка дерева, велика куля, долоня з розгорненими пальцями.

Юлій забув уже про свою суперечку з робітницями, сміється і говорить до них слова, на які вони рушають раменами. Тягне свій возик кудись поза плечі Доди туди, де його не треба, потім повертається плечима і йде наперед без найменшої уваги до того, що навколо нього.

— Ох!

Машина жужить ще далі, коліщатко крутиться, на марлі розпливається кров. Дода стоїть вдивлена в свій палець, вона цілком не знає, як і що сталося, бачить тільки на пальці кров. У грудній клітці голосно і тривожно товчеться серце.

— Мінодорі машина відтяла палець! — верещить Ена.

Всі робітниці в одну мить гуртуються довкола неї. Головна телефонує до канцелярії. Ена підносить в гору Додину руку і провадить до підойми. Старий Том сидить на своїм дзиґлику і швидко натискає ґудзик сутерен, де примістили амбуляторію.

— О, як сумно, мила пані — співчуває він.

Медична сестра ,уся в білому, дивиться на Доду допитливо. Випадок? — питає і змиває палець звичайною саліною.

— Хтось штовхнув мою руку, як я підсувала вату під пилочку — збирає Дода свої думки. Намагається оволодіти нервовим тремтінням. Серце ще б'ється несамовито голосно, кричить без слів страшну можливість: можеш бути калікою! . .

Не вживати тепер цього пальця — каже їй піклувальниця і бандажує палець. — Нема причини залишити працю . . .

Третя година приносить пожвавлення. Приходить вечірня зміна. Вона — це ніби перелив крови у фабричний організм, життя якого починає завмирати. Звучить сміх, чути нові голоси, йдуть розповіді про новини. Це було і те, Мінодора мало не відтяла пальця . . . Так? О! На дворі погода, кажу вам, аж боліло йти до праці!

—Дівчата! Маєте сьогоднішню газету?

Це питає Марґіта, головна робітниця вечірньої зміни. Вона низька, присадкувата, її сиве волосся зачесане дбайливо, нігті червоні, немов застигла кров. Ці нігті могли б кричати про безділля, але знищена шкіра на руках та набіглі грубі жили на хребті долоні, яскраво доказують тяжке життя і трохи глузують з тієї елеґантности. .

— Де могло подітися? — муркотить до себе Марґіта, її очі повні здивування, незрозуміння ,навіть переляку. — Я напевно поклала . . .

— Та що поклала?

— Вирізку! Вирізку з газети!

—А що в ньому?

Марґіта міркує голосно:

— Я витягнула з торбинки і поклала в кишеню. Я знаю, що я це зробила, то деж воно могло подітися? Нічого іншого не може бути, тільки воно зсунулося на підлогу. Подивлюся . . . Там написано і світлина . . . — каже вона ще від дверей і швидко біжить до роздягальні шукати загублений витинок з газети.

За столом починають відгадувати: чия це світлина може бути поміщена в сьогоднішній газеті? Про кого написано? Руки знову рухаються, але думка дістала нову поживу і протверезіла. Ця Марґіта завжди займається особистими справами. Їй якось це дозволено. Що з цього, що вона головна робітниця? Вона теж мусить працювати! Чому від них стільки вимагається, а від неї ні? Якби вони так хотіли бігати з кожною дрібничкою.

Марґіта вже знову на порозі, стоїть з розчарованим обличчям і дивиться перед себе. На її обличчі так виразно видно несподівану і незаслужену кривду, що її починають жалувати:

— О-о . . . Це погано . . . І де подівся . . . Ще знайдеш . . .

— Я напевно поклала — міркує Марґіта і здається забуває, що прийшла сюди працювати.

Дода завиває тепер вату враз із іншими жінками. Вказівний палець лівої руки підноситься вгору якось непокірно. Відчуває під бандажем легеньке пульсування крови і це безупину тримає її увагу на ньому. Вона ще здріґається на саму згадку того, що могло статися. Не можна ж малювати чужими руками — думає. Але коли Марґіта так крутиться і шукає чогось, замість працювати, починає всміхатися. Як хитро продумане, щоб хвилини праці втікали бездільно! Вона не думає тепер про свою майбутню виставку. Втома робить все байдужим. Вона підносить очі на годинник, щоб знати, як довго їм ще треба тут бути, але раптом висне поглядом на його вказівці і не бачить години. — Чия світлина? Що написано? — вискакує нагле питання, що розворушує і будить страх.

† Юрій Сірий

УКРАЇНСЬКА КНИГА В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

(3)

Коли взяти під увагу, що в усій Україні всі підручники і всі твори художньої й наукової літератури друкувалося вже довший час фонетичним правописом, то стане ясним, що українська лектура для карпатського населення була майже неприступною. Та ба — підручники і лектуру для позашкільного вжитку друковані фонетичним правописом, в бібліотеки не допускались. Можу з власної видавничої практики навести такий факт: коли я видав ряд книжок для дитячого читання природничого змісту (переклади з книги Евальда „Так промовляє мати земля") і хотів їх через шкільну раду провести в шкільні бібліотеки, мені поставили вимогу, щоб я передрукував ці надзвичайно цікаві для дітей книжки етимологічним правописом. А треба сказати, що етимологічний правопис давав москалям великі можливости калічити українську мову в школах, де вони були вчителями. В той час, як українські вчителі привчали читати так, як написано

В такому стані перебувала Карпатська Україна під чеським демократичним, або, як казали звичайні карпатяни, „демократо-чеським" панування.м

Але, на щастя, боротьбу за остаточне зчехізування карпатського населення уряд почав запізно. Короткий час революційного життя, коли слово „Україна" лунало від Чорної Тиси до просмиків, коли в акті самої прилуки до ЧСР стояли параграфи, згідно з якими Карпатська Україна мала в найкоротшому часі стати самоуправною автономною частиною ЧСР — зробив своє. Наюголовніше ж те, що той період видвигнув цілий ряд свідомих і безкомпромісових людей, які й стали до боротьби за політичні, економічні й культурні права народу. Досить вказати на таких тодішніх народних провідників, як Августин Волошин, А. Штефан, Ю. і Ф. Реваї, брати Клодчураки, брати Клемпіші, Гренджа-Донський, Німчук і ін. Всі вони мужньо й віддано стали до праці на народній ниві з самого початку по визволенні з-під мадярського панування.

Та все таки мабуть тих сил не вистачило б на боротьбу з чеським урядом. І тут на поміч прийшли брати з Галичини та Наддніпрянської України, ще до початку явного чеського наступу. То були українські еміґранти, що свої сили та знання несли на Карпатську Україну. Роля тої еміґрації у національному відродженні Карпатської України була колосальна і вона чекає на окреме висвітлення. З тої еміґрації працювали там письменники (С. Черкасенко), кооператори, видавці, режисери, просвітяни, вчителі, бджолярі, балетмайстри, диригенти, музейники, журналісти і т.д. Здебільшого то були сили вже випробовані на стисло рідних землях, а між ними багато заслужених і відомих імен, як, наприклад, проф. Ст. Рудницький, Е. Пуза, О. Приходько, К. Заклинський, проф. Пачовський, проф. Бірчак, проф. І. Панкевич, М. Біличенко, М. Садовський зі своєю театральною трупою, О. Загаров, Я. Буркатський, Л. Романюк, М. Обідний, п. Кукурудза і ін. Коли ще додати, що Український Вільний Університет та Педагогічний інститут в Празі і Сільсько-Господарська Академія в Подєбрадах щороку випускали сотні культурних працівників, озбросних високошкільною наукою і що більшість їх ішли працювати в Карпатську Україну, то не дивним буде й той факт, що вже на самому початку бачимо цілий ряд культурно національних та промислово економічних установ, обсаджених українськими спеціялістами. Інша справа, що в короткім часі чеський уряд почав робити їм „чистку" і звільняти з урядових посад, навіть часто викидаючи за межі республіки, як напр. П. Красноноса, І. Холодного і ін.

Вся та місцева інтеліґенція і еміґрація, а особливо вчителі початкових та середніх шкіл і були, так би мовити, руслом, яким протікала книжка в широкі народні маси. Властиво до цієї теми я й хочу тепер перейти.

З 1923 й по 1934 рік я перебував в Празі, де заснував на Вацлавській площі при книгарні Фердінанда Свободи, на цілком незалежних умовинах, український відділ. Мав у тому відділі мабуть найбагатший на цілу ЧСР асортимент українських видань не тільки закордонних та місцевих, а також і тих, що виходили на Совєтській Україні, як видання УАН, Держвидаву, „Книгоспілки", „Руху", і т.д. Тими книжками обслуговував я не тільки українські установи, але й постачав їх чеським бібліотекам, починаючи від бібліотеки президента Масарика і кінчаючи міністерськими та університетськими. В той же час мав я торговельні зносини й з книгарнями Карпатської України, але вони були настільки незначними, що та країна особливо мене не вабила, як книгаря й видавця. Та загальносвітова економічна криза що почалася 1928 року, дошкульно вдарила й по моїй книгарні. Торгівля книгами впала до такої міри, що я не в стані був не то утримувати помічника, а навіть платити чинш за приміщення. Це й вирішило справу мого переїзду на Карпатську Україну. Щоправда, знаю я вже з декількох попередніх відвідин, що тамошній чеський уряд не буде радий моєму приїздові, та ще й з українською книгарнею, а тому постарався виробити собі чеське громадянство, а таку людину навіть чеська аґентура не могла виселити без особливого з її боку проступку.

(Продовження буде).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Лос Анджелес, Каліф.

В обороні української правди.

В неділю 6 червня 1954 українці метрополії Лос Анджелес у Каліфорнії мали нагоду забрати голос в справі широко розреклямованого червоною Москвою 300-ліття приєднання України до Москви.

Українська Централя скликала на цей день до Данської Авдиторії громадські збори, що з великим зацікавленням вислухали прекрасну доповідь проф. Семена Старова „Правда про Переяславський договір". Прелеґент у понадгодинній доповіді подав у яскравій формі історичні факти та їхню оцінку, підкреслюючи величність осіб та доби, а зокрема глибину і розмах тодішньої української національно-державної революції та широко закросні пляни Великого Гетьмана Богдана. Мов живі стояли перед слухачами польські шляхтичі й королі з їхньою захланністю, революційні українські народні маси з могутнім патосом винищення ворогів та відзискання волі, державно - творчі наміри й чини найкращих з рядів козацької української старшини, а поруч з цим всім — дволичні й фальшиві, облесливі й жорстокі московські емісари та воєводи. Доповідач, підкресливши всю лицарську довірливість і чесність українських делеґатів, показав, як московські насильники і обманці знеужили ці риси та перекрутили історію, а самий Переяславський договір ужили, як підставу до колоніяльного погноблення України. Прелеґент гостро засудив сучасну брехливу і облудну акцію Червоної Москви.

Збори акламацією приняли відповідну резолюцію, запропоновану інж. Л. Романюком.

Йонґставн, Огайо

Свято Героїв.

Українське громадянство нашого міста і околиці відсвяткувало в неділю, дня 6 ц. м., Свято Героїв, яке влаштував місцевий Відділ УККА. Свято відкрив голова Відділу п. Ю. Присташ, який в коротких словах пояснив присутнім значення цього свята та обов'язок всього нашого громадянства плекати культ наших Героїв та віддавати їм належну пошану. Старанно опрацьований святочний реферат виголосив гість з Воррен, Огайо, п. І. Чепак. Чоловічий хор „Трембіта" під дириґентурою п. учит. А. Когута заспівав в своїх двох виступах дуже добре підібрані та виконані пісні: „За рідний край", „Ой Морозе, Морозеньку", „Ой у полі могила" та „Слава Героям". Відома наша артистка п. Валентина Стахурова продеклямувала вірш Остапа Грицая „Героям", а Тарас Горбачевський деклямував вірш під заг. „Большевикам". Голова п. Ю. Присташ подякував у своїм кінцевім слові всім виконавцям та учасникам свята та замітив, що хотяй цього роду свято є ще нове та не досить сильно вкорінене на нашім терені, то все таки воно заслуговувало на більшу увагу та участь нашого громадянства. Свято закінчено відспіванням Національного Гимну. Чистий дохід зі свята в сумі 64 долярів відіслано до Централі УККА.

Д-р Роман Стахура.

СПИСОК ЖЕРТВОДАВЦІВ НА ПЛАСТОВУ ОСЕЛЮ В ІСТ ЧЕТГЕМ, Н. Й.

Цей список жертводавців Гуртка Пласт-Приюту в Нюарку не попав через технічні трудноці до одноднівки „Розбудовуймо Пластову Оселю в Іст Четгем", тому друкуємо його на цьому місці.

Збірка на терені Нюаркського Пласт-Приюту дала за час від 1º жовтня 1952 по 31 березня 1954 суму 2,638 дол. 50 центів.

Пласт-Приют 527 дол. (в тому дол. 10 замість вінка на могилу бл. п. О. Панкевич.).

По 50 дол. склали: Бойчук-Луків-Вортник (разом), Горняткевич Д. і Д., Дурбак, М. і Т., Загайкевич Р., Карапінка І., Кордуба Т. і К., Поточняк І. і М., УНС Відділ 371

По 40 дол.: Сигалів В.

По 30 дол.: Гарматій П., Леськів М., Торбич М., Цяпка М.

По 25 дол.: Андрушків С., Восвідка Я., Войновський П. і .і., Воробець В., Гординський А., Гнатів В. (Вазар), Гнатик В., Долинські, Дзедзик А., Заболоцький П., Кіндрачук М., Лозинський М., Литвин М., Мартинець В., Матушевський М., Олесницький Б., Пасічняк В., Пришляк Т. і В., Салук Я., Смаль О. і О., Стефанович Б., Стеців А., Утриско О., Шпирка В.

По 20.50 дол.: Дармохвал В.

По 20.00 дол.: Братство Св. Івана Хрестителя, УНС Відділ 76, Вортник Ф., Гординський В. і В. (в тому 10.00 дол. замість вінка на могилу п. О. Панкевич), Городиський І., Гук В., Левицький В. і М., Луків І., Мостова Д., Панкевич А., Плесківська-Гречак Е., Провидіння Відділ 207, Сорочко І., Шлемкевич Х., Янів С.

По 15.00 дол.: Бойко, Гинда М., Гук С., Карпенко І., Качмар В., Ковблянська К., Левицький З., Ляшок І., Пітьо Ю., Раковський М., Рубель Т., Сплавник М., Стасюк Д.

По 10.00 дол.: Бексевичі, Бігун, Гой, Гнатів В., Девончук, Іванків Ю., Ковальський Р., Кочержуки, Кратко О., Кратко А., Ліщинський К., Мусаковський, Нагнибіда І., Оверко Е. і І., Охрепкий С., Олесницькі Я. і О., Петрівський А. і П., Питляр З., Поповичі, Процюк Б., Семенишин, Стойко Н., Ткач Я., Турянський І. і О., УНС Відділ 27 Культ. Осв. Клюб., Яворський Я.,

По 5.00 дол.: Антоняк А., Вакун В. і В., Васяк Н., Бекесевич В., Богданський Т., Більшинський П., Венке О., Галій І., Гельбік І., Данилюк В., Кашубинський А., Кисілевський К., Лазірко А., Матіяш М., Мацелюх Т. і К., Микитюк О., Набережний Р., Олесницький Ю., Олесницька С., Пітьо, Плакида П., Плешкан М., Сімянців В., Столярчук, Таланчук В., Тимкевич А., Томків З., Черненький С.,

По 4.00 дол.: Питльований, Гуралечко.

По 3.00 дол.: Змій А., Кахникевич Е., Мацьків Е.

По 2.00 дол.: Вемко В., Дорох В., Петровський, Савойка Л., Шавала М.

По 1.00 дол.: Венке Г., Кочержук, Шеремета, Шкільник М.

Разом складено суму дол. 2,628.50. Дуже щиро дякуємо всім жертводавцям за складені пожертви та просимо про дальшу піддержку при будові купелевого басейну, що його вже цього літа передамо до вжитку молоді.

За Управу Пластової Оселі:
О. Клюфас — голова,
В. Сушків — скарбник,
В. Кияш — секретар.

Ню Йорк, Н. Й.

Гуцульське Свячене.

Т-во Гуцульщина в Ню Йорку, що об'єднує майже всіх мешканців бувшої Гуцульщини, яких доля кинула по цей бік океану, дня 6. травня 1954 р. в залі „Дністра" влаштувало своє Свячене.

На запрошення Виділу Т-ва, прибули представники: Жаб'я, Ворохти, Делятина, Надвірної, Снятина та Закарпаття, яке колись розділяв польсько-чеський кордон.

Гарно прибрана заля, та її привітний господар п. Кучма радий, що так багато гостей прибуло. Особливо всі захоплені дітворою в гуцульському строю, що гарний наче маків квіт — нагадувала нам, ніколи незабуту нашу Гуцульщину.

А гарний цей празник Воскресення Христового на Гуцульщині, — коли рано, до схід сонця, усіми плаями нераз із далеких верхів на конях, гуцулки з бесагами всякої всячини, до церкви приходили — чекаючи на Воскресну Утреню, щоб „сґомосць" пасковець посвятили... А опісля чимскоріше, знову на конях, давай у верхи, сповіщаючи цю вістку, що Христос із мертвих воскрес! Гарний та ніколи незабутий це вид. Раділа тоді вся Чорногора, і ліс, і полонина, і вся маржина, і Прут і Черемош... Чому сьогодні наше серце тугою сповите?.. І лише туди, до тих, що там остали, що чекають може на нас...

Серед святочного настрою голова Т-ва п. Пацкань вітає прибувших і запрошених гостей, а особливо дуже сердечно привітав наших гуцулів із Закарпаття, п. міністра Ревая та д-ра Вереша.

Всеч. о. Кекиш проводить молитву і посвячує „дари Божі". По загальних і особистих побажаннях, всі засідають до трапези. Про давні звичаї і спогади з життя на Гуцульщині, поділилися своїми враженнями п. Ю. Ревай, д-р Вереш, Всеч. о. Кекиш, полк. Долинський — про гуцулів в Дивізії, д-р Небелюк і дир. Вехметюк, що відчитав статтю: Св. Юрій на Гуцульщині — пера п. Геруса, та відчитав листи, що надійшли з Німеччини та Австрії від бувших мешканців Гуцульщини, яким доля не судила разом з нами проводити це свято. Листи, це переважно подяка за одержану допомогу із збірки для залишенців гуцулів, яку проведено в часі Гуцульської Просфори в січні 1954 р. в Ню Йорку. Серед радісного гамору і співу Воскресних пісень та гуцульських гагілок, що гарно вивели наші дівчата та леґіники в гуцульських строях, і відповідних деклямацій — забава при звуках гуцульської музики із плит — протягнулася до пізна вночі.

Збірка на залишенців-гуцулів, яку проведено, винесла 55 дол. 50 ст.

Жалісмо, що Филаделфія, яка скупчує досить велике число наших гуцулів, не могла прибути та провести разом це радісне свято..

Степан Салик.

ВІД УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ФОНДУ

Просимо ласкаво нижчеподаних ВП. пп. Платників і Жертводавців Народного Фонду подати свої докладніші адреси, бо пошта звернула вислані до них посвідки Народного Фонду.

ВП. пп.: Н. Бардаш — Па., В. Хомич — Шікаґо, М. Демчук — Нюарк, А. Діділівський — Гілсайд, І. Кащук — Шікаґо, П. Кос — Акрон, І. Ляш — Дітройт, К. Олійник — Ню Йорк, В. Остапюк — Маямі, М. Палюх — Ню Йорк, А. Партач — Клівленд, І. Подільчук — Ню Йорк, М. Стець — Ню Йорк, П. Вудмаска — Вінеленд і С. Вацяк — Сиракюз.

Український Народний Фонд.

Адреса:

**UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. Box 721,
Church Street Annex,
New York 7, N. Y.**

НІОДНА КУЛЬТУРНА ЛЮДИНА НЕ МОЖЕ ОБІЙТИСЬ БЕЗ РІДНОГО ЩОДЕННИКА

З наших буднів

„ТІЛЬКИ У ЛЬВОВІ"!

Так собі не раз міркую — що то було б, якби Львова не було!

Передусім — збанкротувало б кілька польських радіопрограм у Ню Йорку. Що ж би вони грали та співали безперестанку, якби не той „кохани Львуф?"

„Як би я мав ще раз
[народитись —
Тільки у Львові!.."

Це рефрен з одної лише їхньої пісні, яким немає гисла-ліку і які родяться, мабуть щодня, немов гриби після дощу. Та це — головне мотто, провідна, сказати б, ідея. „Та йой, німа, як Львуф! Львуф, то място снуф!.." Видно, що й сниться той Львів дорогим сусідам, бо вже в годині 6.30 надосвідку погинають співати про нього симпатигні, зрештою, „два Едварди". А потім, упродовж цілої програми, не сходять з їхньої машини львівські мелодії, патріотигні і сентиментально-настроєві, лигаківські танґа і штаєри, і — „Гуляй, брац, файно", і „Панна з Лигакова" і „Гітара зе Львова". і так без кінця.

Правда, в останньому гасі погинає робити Львовові поважну конкуренцію славне місто Коломия. Чи ви гули вже той пеан на її гесть: „Коломия — це столиця, якою захоплений увесь світ!"

Думаю, що коли цього слухає доктор Білозор із Джерзі Ситі, то гордість розпирає йому груди, що, навіть, вороги зараховують Коломию до категорії світових столиць. А тут рідний брат із-за Збруга. ред. П. Волиняк, так її „спублігив" у своїх „Нових Днях"!.. А може цей „шляґер" створено в гесть пана редактора Йолеса, що теж ходив до коломийської гімназії?..

Так співають наші „браця" про Львів, і про Коломию, і вже рідко коли погуєте на їх програмах „Пісню про Стару Варшаву". А Краків, Познань, Катовиці та інші „рдзенно" польські міста їхня пісенна творгість цілком іґнорує! Та й сором, що ще досі не створили вони якогось танґа, ги штаєрка про міста на „відзисканих" теренах — про Штетин, ги Вроцлав, ні, вони пригепилися Львова і не дають йому хвильки спокою.

Правда, всі їхні пісенькарі оспівують передусім Замарстинів і Лигаків, дільниці, що мали приблизно таку марку, як Молдаванка в Одесі, та славословлять на всі заставки львівських батярів, що їх, знову, можна прирівнати до всесоюзних „жуліків", зокрема до одеських „урків". Ми можемо мати з поляками різні, старі й нові порахунки, проте не смісмо твердити, що польськість Львова репрезентують самі тільки Юзьки, що носили „майхри" і баламути крали, ги Маньки з „квасним зубом"! Були ж у Львові інші об'єкти, достойні пера поета-пісенькаря!

От, стояла, наприклад, на Казимірівській вулиці така шановна інституція, як Бриґідки, з якої щодругий українець виходив з відбитими нирками. Стояв, на тому ж таки Лигакові, славний 14-й полк вуланів язловецьких, що так по-геройськи пацифікував наші села в 1930-му році...

Або яку ліригну поему можна скласти про пам'ятник гетьмана Яблоновского (стояв коло латинської Катедри) і мав той вігний „тробель", що його завжди хтось, понобі, перемальовував на інший кольор: наші студенти на синьо-жовте, комуністи на єрвоне, а, потім, маґістратські службовці приводили його до порядку — на бронзово.

...Гей, гей, пощезали зі Львова всі королі та гетьмани — Яблоновскі, Собєскі, Голуховскі, і Панорама Рацлавіцка, і варта на площі св. Духа, і всі „тайойки" з їхніми „майхрами" та гармоніями, змінилося, мої панове, облигґя „коханого" Львова, та й не тільки Львова, а половини Европи, половини світу!

А ви далі ходите по нюйоркському бруку, ніби в сомнабулігному сні, і марите про минуле, якому немає вороття, і співаєте, що вам до щастя „нігого не треба, крім красгка львівського неба"...

Співайте, співайте, на здоров'я! Зокрема гастенько підтягайте рефрен:

„Та йой, та шкода слуф"...
Львуф — не каждему
[здруф!

Ікер.

ПОДЯКА

Дня, 8-го червня ц.р., відійшов у вічність наш невіджалуваний Муж і Батько

бл. п. ОЛЕКСА ТИМЧЕНКО —

Сот. Армії УНР, нагороджений за участь у визвольних змаганнях і боях у 1917-1920 роках боєвим хрестом Симона Петлюри. Довголітній керівник і актор українських театрів на західно-українських землях.

Похорон відбувся дня 12-го червня 1954 р. з церкви св. Петра і Павла в Ансонії, Конн., на місцевий цвинтар.

Ми складаємо нашу сердечну подяку всім громадянам Ню Гейвеен і Ансонії, які відпровадили нашого дорогого Мужа і Батька на місце вічного спочинку.

Зокрема приносимо подяку Веч. о. Лару за відправлення похоронних Богослужб, хорові і його організаторам, що своїм співом звеличали похоронні обряди.

Панству Дзюбінам, Панству Радям, Панству Мандичам, родині Зіничів, родині Федоровичів, пані Аврин та пану Шуплату за теплі слова і підтримку в останні дні життя нашого дорогого мужа і батька і за слова розради в нашому тяжкому горю. Всім організаціям і поодиноким особам за співчуття і квіти. За пращальне слово над могилою другові по зброї і товаришеві молодих літ сотникові Ю. Кононіву, відпоручникові „Рідної Школи" в Ню Гейвен д-рові Грабовичу, комбатантові — представникові кубанського козацтва, старшині Омельченкові.

Панству Кононівим з Ірвінґтону і пані Яцевій з Ню Йорку, за те, що поспішили до нас, щирим серцем і душею з нами співчували і цілий час були великою моральною піддержкою в так тяжкий для нас час.

Дорогі Друзі, ми ніколи Вам того не забудемо.

Дружина ЛІНА і син ЮРКО.

Повідомляємо, що ціна оголошення величини 1 інча через 1 колонку виносить $1.40. Проситься належитість (відповідно до величини оголошення) пересилати разом з текстом.
Адміністрація „Свободи".

Посмертна Згадка

АНТІН КУЦИК, член 204 відділу УНСоюзу в Ню Йорку, помер 14-го червня 1954 р. Покійний родився 1877 в селі Побереже, пов. Жидачів, Зах. Україна. Полишив в смутку дружину Розалію, сина Івана і 3 дочки, Марію, Стелу, і Розу. Похорон відбудеться в суботу, 19-го червня з погребового заведення П. Яреми, відтак на цвинтар Оливна гора. Проситься членів 204 відділу вільних від праці взяти чисельну участь в похороні, цього заслуженого українця. Тому всі киньмо грудку землі на його могилу. —В. Н. П.!
В. Гасій, секр.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ... КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНҐ!

Ставайте членами УНСоюзу, а тим самим і співвласниками 15-ти мільйонового майна організації!